

Vruć krompir u korpi buduće Komisije

Oporezivanje energije koči EU klimatsku politiku

Duboke podele među državama EU

OPOREZIVANJE ENERGIJE

Može li naredni EU budžet odgovoriti potrebama Zelenog ugovora?

Buduća EU komisija gradi klimatsku strategiju na prirodnom gasu

Elektrane na obnovljive izvore uskoro ekonomičnije od gasnih

Rumunija: Ograničavanje imovinskih prava vlasnika energetske resursa

Tripartitni pregovori o tranzitu gasa preko Ukrajine – nastavak u oktobru

Ukrajina će 1. januara imati nezavisnog operatora gasovodima

CNBC: Efekti u Evropi od napada na Saudijsku naftnu privredu

SADRŽAJ

Estonka budući komesar za energiju EU, Rumuniji resor transporta	OVDE
Oporezivanje energije ne prati EU energetska i klimatska politiku	OVDE
Uvođenje energetske poreza i za avio i pomorski transport u EU?	OVDE
Ministri finansija EU razmotrili predlog revizije energetske poreza	OVDE
Duboke podele među državama EU oko oporezivanja energije	OVDE
Elektrane na obnovljive izvore uskoro ekonomičnije od gasnih	OVDE
Može li naredni EU budžet odgovoriti potrebama Zelenog ugovora?	OVDE
Buduća EU komisija gradi klimatsku strategiju na prirodnom gasu	OVDE
Institucionalni investitori napuštaju fosilna goriva	OVDE
EU odobrila istorijski dogovor nemačkih giganta RWE i E.ON	OVDE
Rumunija: Ograničavanje imovinskih prava vlasnika energetske resursa	OVDE
Gasni lobi: Ograničenja kreditiranja mogu štetiti klimatskim ciljevima	OVDE
Equinor i SSE grade najveći u svetu vetropark na moru	OVDE
Evropski sud ograničio Gaspromu korišćenje gasovoda Opal	OVDE
Tripartitni pregovori o tranzitu gasa preko Ukrajine – nastavak u oktobru	OVDE
Naftogaz može da pokrije zimske potrebe Evrope ako pregovori propadnu	OVDE
Ukrajina će 1. januara imati nezavisnog operatora gasovodima	OVDE
Bugarski sud vratio posao izgradnje deonice Turskog toka Arkadu	OVDE
Bugarska deonica Turskog toka najranije spremna na leto 2021.	OVDE
CNBC: Efekti u Evropi od napada na Saudijsku naftnu privredu	OVDE
IEA: Vanredne zalihe nafte pokrivaju 15-dnevne globalne potrebe	OVDE
Premijer Slovenije ponovio potrebu gradnje drugog bloka NE Krško	OVDE
Građani Crne Gore plaćaju najskuplju struju u regionu	OVDE

Estonka budući komesar za energiju EU, Rumuniji resor transporta

BRISEL - BRISEL - Novoizabrana predsednica Evropske komisije, Ursula von der Leyen predložila je u utorak estonsku političarku Kadri Simson (na slici dole levo) za mesto komesara za energetiku u sledećoj administraciji, a Rumunku Rovanu Plumb (na slici dole desno) za novog EU komesara za transport, javljaju **agencije**.

Simson će zauzeti fotelju u kojoj sedi Španac Migel Arijas Kanjete u novoj "vladi" EU koja stupa na dužnost od 1. novembra.

U pismu opisa misije Simsonove, Von der Leyen je napisala da želi da se uloga usredotoči na "brzo sprovođenje zakonodavstva o energetskej efikasnosti i obnovljivoj energiji".

Elektroenergetski sistem utemeljen na OIE

"Trebalo bi da blisko sarađujete sa državama članicama na izradi njihovih nacionalnih planova za energiju i klimu. "Da biste ubrzali korišćenje čiste energije u ukupnoj ekonomiji (EU), trebalo bi da promovirate elektroenergetski sistem koji se u velikoj meri temelji na obnovljivim izvorima energije, uz povećanu međusobnu povezanost i poboljšano skladištenje energije. Trebalo bi da sagledate kako olakšati pametnu integraciju električne energije, grejanja, transporta i sektore u industriji ", dodala je Von der Leyen.

Simson je bila ministar finansija Estonije za ekonomske poslove u periodu 2016-2019, a

prethodno je provela deset godina u parlamentu kao poslanik Stranke estonskog centra.

Plumb je poslanik u Evropskom parlamentu i bivši ministar saobraćaja, životne sredine i klimatskih promena u vladi Rumunije, a u budućoj komisiji nasleđuje aktuelnog komesara za transport, Slovenku Violetu Bulc.

Timermansu klimatska politika

U novom timu Von der Lejenove, holandski pravnik Frans Timermans (potpredsednik u Junkerovoj Komisiji - na slici dole) imenovan je za novog komesara za klimatsku politiku, kao i izvršnog potpredsednika za Evropski zeleni dogovor. U prethodnoj „vladi“ EU, energija i klimatska politika bile su objedinjene i poverene Špancu Arijasu Kanjeteu.

U skladu s Evropskom inicijativom za zeleni dogovor, ključnim zalogom u Von der Lejenovoj predizbornoj kampanji, nova komisija želi da poveća svoj cilj smanjenja emisije do 2030. na barem 50%, u odnosu na trenutni cilj od 40%.

Nominacije traže odobrenje Evropskog parlamenta, a saslušanja kandidata se očekuju kasnije ovog meseca. Bivši potpredsednik komisije za energetske uniju u Junkerovoj administraciji Maroš Šefčović ima novu ulogu u Von der Lejenovom timu, zadužen za međuinstitucionalne odnose i predviđanja.

Oporezivanje energije ne prati EU energetska i klimatsku politiku

BRISEL - Pravila EU o oporezivanju energije više ne daju isti pozitivan doprinos kao kad su prvi put stupila na snagu 2003. godine, navodi se u novom izveštaju koje su službe Evropske Komisije objavile 12. septembra.

Iako ova evaluacija Direktive o oporezivanju energije (ETD) ne daje preporuke o novim regulativama, ona istražuje kako ekološki prihvatljivije politike mogu bolje podržati veće obveze EU vezane za klimatske promene. EDT utvrđuje pravila za oporezivanje energenata koji se koriste kao pogonska goriva ili goriva za grejanje, kao i proizvodnju električne energije.

Novi izveštaj pokazuje da, iako su u početku imala pozitivan doprinos na unutrašnjem tržištu, trenutna pravila ne doprinose novom regulatornom okviru i ciljevima politike EU na području klime i energije, gde su tehnologije, nacionalne poreske stope i energetska tržišta znatno evoluirala u poslednjih 15 godina. Na primer, ne odsto ji veza između minimalnih poreskih stopa za goriva i njihovog energetskog sadržaja i emisije CO₂.

Analiza takođe ističe da velika odstupanja u nacionalnim stopama poreza na energiju nisu u skladu s drugim instrumentima politike i mogu dovesti do fragmentacije unutrašnjeg tržišta, što dodatno pogoršava raširena primena opcionalnih oslobođanja od poreza.

U vreme kada je EU znatno povisila svoje ambicije postavljanjem novih klimatskih ciljeva za 2030. godinu - uključujući smanjenje emisije

gasova sa efektom staklene bašte za najmanje 40% u odnosu na nivo iz 1990. - tu politiku nije pratila EU politika oporezivanja energije. Na primer, ETD ne odražava trenutni energetska miks na tržištu EU. U izveštaju se zaključuje da preklapanja, jaz i nedoslednosti značajno kočice ciljeve EU u području energije, životne sredine, klimatskih promena i transporta.

Uvođenje energetskog poreza i za avio i pomorski transport u EU?

BRISEL - Evropska unija razmatra reformu energetskih poreza kako bi ih uskladila s klimatskim ciljevima, pokazao je jedan EU dokument, u kome su navedene moguće mere uvećanja minimalnih poreskih stopa poreza, poreza na fosilna goriva i prekida izuzeća za sektore vazdušnog i pomorskog transporta.

Dokument, koji je video **Reuters**, pripremila je finsko predsedavanje EU uoči sastanka ministara finansija bloka u 7. septembra u Helsinkiju.

Interni radni program koji su pripremili službenici Komisije pre imenovanja nove predsednice Evropske komisije, Ursule von der Leyen u julu predviđa zakonodavne predloge za ukidanje oslobođanja od poreza za avio i pomorski saobraćaj do početka 2020. godine. U svakom slučaju o promenama EU treba da odluči većinom, navodi se u dokumentu.

Ministri finansija EU razmotrili predlog revizije energetskog poreza

HELSINKI - Ministri finansija EU razmotrili su na neformalnom sastanku ECOFIN-a, održanom 13. i 14. septembra u Helsinkiju, mogućnosti uvođenja novih pravila o oporezivanju energije u EU, kao sredstvu za ublažavanje klimatskih promena.

U informaciji finskog predsedništva ne navodi se da li su se ministri finansija na tom sastanku izjašnjavali o eventualnoj promeni načina oporezivanja energije u EU.

Trenutni evropski okvir za oporezivanje energije nepromenjen je od 2003. godine, prenosi specijalizovani finansijski portal **MNE Tax**

Duboke podele među državama EU oko oporezivanja energije

BERLIN - Zamenik ministra finansija Nemačke, Jerg Kukies obelodanio je na jednom panelu u Berlinu da su nedavni razgovori u Helsinkiju o modernizaciji poreskih pravila otkrili duboke podele među državama članicama EU.

"Poljski ministar finansija najavio je apsolutni veto protiv bilo kakvog dodatnog oporezivanja uglja", kazao je Kukies.

"Malteški ministar finansija istakao je da bi ideja o višim porezima za vazduhoplovni saobraćaj bila u suprotnosti sa interesima bilo koje ostrvske zemlje kao što je njegova država.

"A kiparski ministar finansija zapretio je da će blokirati bilo kakve pokušaje uvođenja dodatnih poreza na brodarstvo, rekao je Kukies.

Poreska politika u EU zahteva jednoglasno odlučivanje, pa se iz Nemačke čuju predlozi da se to pravilo izmeni, barem u nekim slučajevima, piše **Reuters**

Buduća EU komisija gradi klimatsku strategiju na prirodnom gasu

BRISEL - **Euractiv** prenosi da se nova Evropska komisija, kojom rukovodi Nemica Ursula von der Leyen opredelila za podršku prirodnom gasu u budućem evropskom energetskom miksu koji treba da vodi do zacrtanog cilja dekarbonizacije kontinenta do 2030. godine.

Novi i bivši čelnici Evropske komisije, Ursula von der Leyen i Jean-Claude Juncker – Foto AP

Florian Ermakora, šef sektora veleprodajnih tržišta električne energije i gasa u Direkciji za energetiku Komisije, izjavio je da će u srži strategije biti potencijal dekarbonizacije koji donosi prirodni gas.

"Prirodni gas je fosilno gorivo - to je jedan od dinosaurus", kazao je. „Ali taj dinosaurus nam je za sada potreban. Zato što vidimo da možemo postići veliku dekarbonizaciju zamenom uglja gasom“, rekao je on na konferenciji koju je 12. septembra organizovala u Briselu Firentinska škola regulacije.

"Vetar i sunce ne mogu sami to postići, nešto im treba dodatno", nastavio je Ermakora i dodao: "Potreban nam je prirodni gas jer se on može uskladištiti, fleksibilno proizvoditi i troškovno efikasnije transportirati od električne energije."

Može li naredni EU budžet odgovoriti potrebama Zelenog ugovora ?

BRISEL - EU budžet za period posle 2020. mora se prilagoditi rupi u prihodima zbog izlaska Britanije iz Unije, a u isto vreme pronaći način da se prilagodi novim prioritetima, piše *Euractiv*.

Finansijski manjak procenjuje se na 84-98 milijardi evra tokom sedam godina. Ovaj deficit trebalo bi pokriti bilo nepopularnim ograničenjem dragocenih programa (poljoprivreda, kohezijska politika itd.), ili povećanjem doprinosa država članica, odnosno uvođenjem novih izvora prihoda ili kombinacijom svih ovih opcija.

Povrh svega ovoga stoji potreba finansiranja novih izazova - uključujući migraciju, odbranu i klimatske promene.

Budžetska pitanja EU izvesno su sadržana u programu Zelenog dogovora izabrane predsednice Ursule von der Lejen. To uključuje pokretanje „održivog plana ulaganja u Evropu“ sposobnog da mobilizuje do bilion evra privatnih investicija u sledećoj deceniji, kao i formiranje „Fonda pravedne tranzicije“ kao podršku narodima i regionima koje su najviše pogođeni energetsom tranzicijom.

Finansijska naknada za pojedine članice?

Da bi Zeleni dogovor postao opipljiva stvarnost u celoj EU, nova Komisija će morati da osigura da države članice troše svoja sredstva iz budžeta za 2021-2027 s ciljem postizanja veće klimatske ambicije.

Istovremeno će one zemlje koje se protive cilju klimatske neutralnosti 2050. godine, a to su Češka, Estonija, Mađarska i Poljska, tražiti finansijsku naknadu.

Evropski parlament zauzeo je vrlo pozitivno stajalište o sledećem budžetu EU i finansiranju regiona, glasajući za isključenje svih fosilnih goriva iz fondova za regionalni razvoj EU. Pitanje za ovu jesen je da li će David ostati čvrst u pregovorima s Golijatom: Evropskim savetom, piše *Euractiv*. Ponovno uvođenje fosilnog gasa u okviru EU fondova koje traže države članice očigledno će biti izazov Parlamentu i samom duhu Zelenog ugovora.

Dekarbonizacija kompletne ekonomije mora u planove članica

Ne manje važan uslov za realizaciju Zelenog ugovora na terenu je da države članice u srž svojih budućih programa trošenja EU fondova stave planove dekarbonizacije za celu ekonomiju i Pravednu tranziciju, umesto uobičajenog pristupa koji favorizuje potrošnju ugljenično intenzivnih, na račun nisko ugljeničnih i inovativnih infrastrukturnih projekata.

Evropski Zeleni dogovor može doživeti procvat ako sledeći EU budžet isključi sva fosilna goriva i da mnogo veći prostor klimatskim programima nego što je to slučaj u tekućem razdoblju 2014.-2020: Sa sadašnjih 20% na 40%, konstatuje *Euractiv*.

Elektrane na obnovljive izvore uskoro ekonomičnije od gasnih

NJUJORK – Jedna nova studija utvrdila je da će nekih 90 odsto elektrana na gas u SAD biti do 2035. manje ekonomične od onih napajanih obnovljivim izvorima energije.

Studija Instituta Rocky Mountain konstatuje da će elektrane na gas koje se sada otvaraju postati neekonomične i pre nego što se isplate investitorima.

„Naša priča za gasne elektrane glasi: Ako iz izgradite, neće se pokretati - neće se pokretati prema očekivanim faktorima kapaciteta“, rekao je za **Bloomberg** Mark Dajson, koautor izveštaja. "I to se filtrira sve do gasovoda," dodao je on.

Institucionalni investitori napuštaju fosilna goriva

LONDON - Broj institucionalnih ulagača koji su smanjili fosilna goriva iz svojih portfelja naglo se povećao, narastajući sa 180 u 2014. na 1.100 danas, piše u utorak **Financial Times**.

Pritisak na ove investitore, među koje spadaju osiguravajuća društva, penzioni fondovi, investicioni fondovi, fondacije, investicione kompanije, da prekinu veze s naftom i gasom zbog uloge industrije u podsticanju klimatskih promena ima značajan učinak, navodi londonski poslovnijak.

Tako, na primer, Royal Dutch Shell navodi u svom godišnjem izveštaju da su kampanje za uklanjanje uzročnika klimatskih promena „materijalni rizik“ za njegovo poslovanje.

EU odobrila istorijski dogovor nemačkih giganata RWE i E.ON

BRISEL - Stroga evropska komesarica za zaštitu konkurencije Margaret Vestager objavila je da u razmeni poslova koju su dogovorili nemački energetske kolosi RWE i E.ON, pod određenim uslovima, nema narušavanja principe lojalne konkurencije. Mogućnost izbora snabdevača neće biti smanjena, cene neće biti povećane, garantuju se obaveze koje su ove kompanije preuzele, rekla je ona. (Foto dole)

Kad se dogovor realizuje, E.ON će, sa 14 miliona potrošača, postati ubedljivo najjači snabdevač strujom na nemačkom tržištu, prenela je agencija **DPA**. U Evropi će E.ON imati 50 miliona potrošača.

Zbog toga su protestovala udruženja potrošača i Zeleni. Berze na novo strukturiranje dve nemačke energetske kompanije nisu reagovala.

Šta obuhvata dogovor?

Dogovor podrazumeva da RWE proizvodi struju, uključujući i struju iz obnovljivih izvora, i vodi veletrgovinu, a da E.ON, koji više neće imati elektrane, prenosi i prodaje struju, prirodni gas i energetske usluge krajnjim korisnicima - domaćinstvima i firmama.

Najpre će biti razbijena na delove firma Innogy, kćerka firma kompanije RWE. E.ON će dobiti mrežu i poslove firme Innogy s krajnjim korisnicima, a RWE će, kako je saopšteno, već do kraja septembra dobiti eko poslove E.ON-a, a

što je pre moguće sledeće godine poslove s obnovljivim izvorima energije firme innogy. E.ON će nekoj trećoj firmi morati da proda 34 stanice za punjenje električnih automobila u Nemačkoj kao i svoje poslove u Češkoj.

Rumunija: Ograničavanje imovinskih prava vlasnika energetske resursa

BUKUREŠT - Rumunski energetske regulator (ANRE) predložio je ograničavanje imovinskih prava vlasnika energetske resursa, s ciljem ograničavanja izlaska velikih stranih investitora s lokalnog tržišta. Lokalni stručnjaci upozoravaju da bi ta mera mogla dovesti do „brzog samouništenja“ lokalnog energetske sektora i nazivaju ga „politikom u stilu Venecuele“.

Nacrt naloga ANRE-a nalaže kompanijama koje imaju dozvole za proizvodnju, distribuciju ili snabdevanje električnom energijom i prirodnim gasom u da obaveste regulatora o svakoj nameri prodaje svoje imovine ili smanjenju temeljnog kapitala od najmanje 5 odsto 12 meseci pre realizacije ovih odluka.

Rumunski poslovnik BR piše 23. septembra da da ova mera izgleda odražava zabrinutosti vlade zbog izlaska nekih velikih igrača s lokalnog tržišta, poput češke grupe ČEZ ili italijanskog Enela.

Lokalni stručnjaci upozoravaju da bi takva mera mogla ozbiljno uticati na tržište energije.

"Rumunski energetske sektor će uskoro slediti venecuelanski model, a to znači da ide na put brzog samouništenja", kaže Razvan Nicolescu, bivši ministar energetike, sada energetske konsultant u Deloitteu. Prema njemu, nacrtom zakona krši se pravo vlasništva zagarantovano rumunskim Ustavom.

Gasni lobi: Ograničenja kreditiranja mogu štetiti klimatskim ciljevima

BRISEL – Evropsko udruženje gasne industrije, Eurogas, upozorilo je da bi obustavljanje kreditiranja koje najavljuju Evropska investiciona banka (EIB) i drugi zajmodavci moglo usporiti prelaz s termoelektrana na uglj na manje zagađujuće gasne elektrane i štetiti klimatskim ambicijama bloka.

Očekuje se da će uprava EIB-a, većinom sastavljena od ministara finansija zemalja EU, ovog meseca raspravljati o predlogu obustavljanja finansiranja novih projekata koji se oslanjaju na fosilna goriva do kraja 2020. godine.

"To je velika greška", upozorio je predsednik Eurogasa i direktor sektora gasnog poslovanja, obnovljivih izvora energije i struje u francuskom naftnom kolosu Total, Filip Sake (na slici dole), prenosi **Euractiv**.

"Ako EIB zauzme stav i ne utvrdi razliku između pojedinih vrsta fosilnih goriva, imaćemo teškoća... pri zameni postojećih termoelektrana na uglj i nećemo ispuniti naše klimatske ciljeve", dodao je.

Equinor i SSE grade najveći u svetu vetropark na moru

LONDON - Norveškom Equinoru i britanskom SSE Renewablesu poveren je posao izgradnje najveće svetske vetroelektrane na moru u teritorijalnim vodama Velike Britanije, uz investiciju od čak 10,2 milijarde evra, objavio je u prošli petak Equinor.

Dvema energetske grupama dodeljeni su ugovori za razvoj tri velika priobalna projekta vetroelektrana na području Dogger Banka u Severnom moru kapaciteta 3,6 gigavata, za koje se očekuje da će proizvoditi dovoljno energije za snabdevanje 4,5 miliona britanskih domaćinstava, stoji u saopštenju Equinora.

Vetropark će se sastojati od tri projekta, Creyke Beck A, Creyke Beck B i Teesside A, s kapacitetima proizvodnje od po 1,2 gigavata struje.

Investicija obuhvata razdoblje od 2020. do 2026. godine, pri čemu bi konačna odluka o prvom projektu trebalo da bude donesena tokom iduće godine. Početak proizvodnje električne energije planiran je za 2023. godinu.

Trenutna veleprodajna cena megavata struje u Evropi je oko 45 evra.

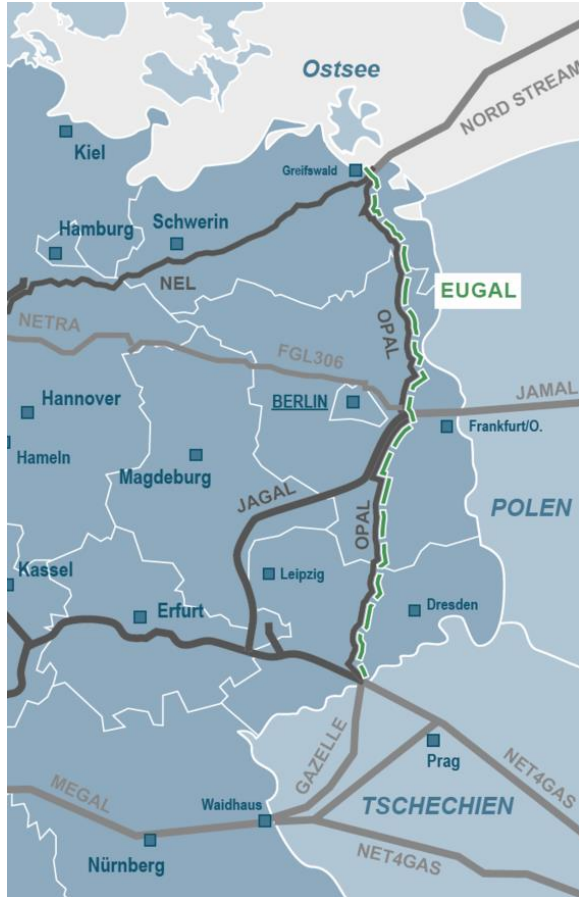
"Sada je više nego jasno da, što više vetroelektrana na moru izgradimo, to će nam manji biti računi za električnu energiju", rekao je Džon Sauven, šef Greenpeacea u Velikoj Britaniji, pozivajući britansku vladu da "bude ambicioznija kako bi suzbila klimatske poremećaje".

SSE, čije je sedište u Škotskoj a akcije su mu izlistane na Londonskoj berzi, biće nadležan za izgradnju vetroparka, a Equinor će biti operator, prenosi **Reuters**.

Evropski sud ograničio Gaspromu korišćenje gasovoda Opal

BRISEL - Evropski sud je u utorak, 10. septembra na pritužbu Poljske, poništio odluku EU kojom je ruskom Gaspromu omogućeno da transportuje više prirodnog gasa preko gasovoda Opal.

OPAL je zapravo krak Severnog toka koji na istoku Nemačke teče paralelno sa poljskom granicom sve do Češke, odakle gas vodi u celu centralnu Evropu. Maksimalni kapacitet gasovoda je 36 milijardi kubika godišnje.

Presuda dolazi u vreme kada se Poljska i druge istočnoevropske države bore protiv planova Gasproma i Nemačke da udvostruče kapacitet Severnog toka i zaobiđe odsto jeće rute transporta preko Poljske i Ukrajine.

U odluci iz 2016. godine kojom je uklonjeno dugotrajno ograničenje isporuka ruskog gasa u Evropu preko Opala, izvršna vlast EU ukinula je Gaspromu gornju granicu korišćenja najviše

50% kapaciteta tog gasovoda i podigla je na 90%. Međutim, Evropski sud pravde je podržao prigovor Poljske i njena državne gasne kompanija PGNiG, da će ovim ustupkom Gaspromu opasti transport konkurentskim gasovodima.

Odluka jača poziciju Ukrajine

Izvršni direktor PGNiG-a Piotr Wozniak rekao je da odluka ECJ-a "znatno poboljšava pregovaračku poziciju Ukrajine" uoči pregovora sa Gaspromom o nastavku tranzita gasa za Evropu preko te zemlje. On je dodao da će se količina gasa koja se šalje kroz Ukrajinu povećati za najmanje 12,5 milijardi kubnih metara godišnje, za koliko treba da se smanji protok Gasproma kroz Severni tok i Opal.

Krši princip energetske solidarnosti

Detalj na koji posmatrači ukazuju je da je sud EU akcenat u presudi stavio – ne na kršenju prava pristupa trećih lica gasovodu, već na primedbi Poljske da da odluka Evropske komisije iz 2016. "narušava princip energetske solidarnosti", jer Komisija nije ispravno procenila kako uravnotežiti interese Nemačke sa negativnim posledicama po ostale države članice EU.

Odluka suda odmah stupa na snagu, a operator gasovoda Opal je odmah saopštio da će postupiti u skladu sa presudom.

Portparol Evropske komisije nije komentarisao hoće li Brisel u roku od dva meseca uložiti žalbu na presudu, već je konstatovao da će se sada primenjivati pravila iz 2009. koja su regulisala transport preko Opal-a.

Iz Gazprom Exporta je saopšteno da će proučiti presudu i njene pravne i komercijalne posledice. Reuters navodi da ova odluka može imati posledice na primenu pravila kojima treba da se upravlja sličan gasovod, Eugal, za transport gasa iz Severnog toka 2 kopnom u Nemačku.

Tripartitni pregovori o tranzitu gasa preko Ukrajine – nastavak u oktobru

BRISEL - Rusija i Ukrajina održale su u četvrtak u Briselu treći krug razgovora uz posredovanje Evropske unije o tranzitu ruskog prirodnog gasa u Evropu, bez konkretnog dogovora.

Moskva i Kijev pregovaraju o novom dugoročnom sporazumu o protoku gasa koji delom zadovoljava potrebe EU, pre nego što trenutni ugovor istekne u januaru.

Posle sastanka, na kome su uz referentne gasne i gasovodne kompanije, učestvovali i ministri energetike dve zemlje, potpredsednik Evropske komisije zadužen za energetiku Maroš Šefčović rekao je da je „određeni osećaj hitnosti zaista prisutan u sobi“.

Šefčović: Budući ugovor prema EU zakonima

Šefčović je rekao da su se strane "načelno složile da će budući ugovor biti zasnovan na zakonodavstvu i pravilima EU." Još uvek mora biti postignut dogovor o trajanju ugovora, količini tranzita gasa i tarifama, navodi EU zvaničnik.

Kijev je započeo pregovore u Briselu podržavajući predlog EU da novi ugovor bude na deset godina, uz godišnji tranzit od najmanje 60 milijardi kubnih metara (bcm), ili oko 75 odsto onoga što je Rusija poslala preko Ukrajine prošle godine.

Polazni stav Rusije bio je da se sklopi ugovor na godinu dana, što se poklapa sa rokovima završetka izgradnje gasovoda Severni tok 2 i Turski tok, čime Gasprom dobija alternativne puteve snabdevanja Evrope i Turske sa ukupno preko 70 bcm prirodnog gasa.

Nakon razgovora u Briselu, ministri energetike Rusije i Ukrajine, Aleksandar Novak i Oleksij Orzhe, rekli su da su se strane dogovorile da će se ponovo sastati do kraja oktobra.

Naftogaz može da pokrije zimske potrebe Evrope ako pregovori propadnu

BRISEL - Čelnik ukrajinske državne naftno-gasne kompanije kaže da će Kijev i dalje biti u mogućnosti da snabdeva Evropu prirodnim gasom iz svojih podzemnih skladišta, čak i ako pregovori sa Gaspromom završe neuspehom.

"Potpuno smo sigurni da Ukrajina može da održi snabdevanje gasom ... barem tokom prvog tromesečja 2020. godine", izjavio je u petak predsednik uprave Naftogaza Andrij Kobiljev na jednom skupu u Briselu.

Kobiljev je precizirao da, čak i ako razgovori sa ruskom stranom ne uspeju, 19,6 milijardi kubnih metara prirodnog gasa Naftogaza ostaje u igri i dodao da je Ukrajina potpisala barem jedan ugovor o reverzibilnom snabdevanju gasom iz Evrope.

Također je objavljeno u petak da Naftogaz već pokušava da nadoknadi gubitke u održavanju tranzitne mreže ako ne dođe do dogovora o nastavku transporta ruskom gasa od 1. januara iduće godine.

"Tražimo potpuni povrat svih relevantnih troškova, uključujući povraćaj rezidualne vrednosti ukrajinskog gasnog transportnog sistema", rekao je Kobiljev koji je u petak izjavio Reuters. „Za sada ne otkrivamo broj, ali on je prilično visok,“ dodao je čelnik Naftogaza.

Ukrajina će 1. januara imati nezavisnog operatora gasovodima

KIJEV - Ukrajinska vlada usvojila odluku o odvajanju mreže gasovoda od 38.000 kilometara od državnog naftnog i gasnog konglomerata Naftogaz.

Od 1. januara 2020. novi državni operator rukovodiće poslovima transporta gasa kroz Ukrajinu kako bi uklonio moguće sukobe interesa i povećao transparentnost na energetske tržištu, čime se Ukrajina, kao članica Energetske zajednice EU, uskladila sa energetske propisima EU, prenosi **RFE/RL**.

“Naftogaz će zadržati skladišta gasa i finansijski interes za tranzit gasa. Kao deo prodaje, Naftogaz će primati rate od novog operatera u sledećih 10-15 godina. Prošle godine prihodi od tranzita gasa činili su 45 odsto operativnih novčanih tokova Naftogaza, odnosno gotovo milijardu dolara.

Ukrajinski gasovodni sistem (foto gore) povezan je s cevovodima u susjednoj Rusiji, Belorusiji, Slovačkoj, Poljskoj, Mađarskoj, Rumuniji i Moldaviji.

Bugarski sud vratio posao izgradnje deonice Turskog toka Arkadu

SOFIJA - Bugarski vrhovni upravni sud saopštio je u ponedjeljak da je odbacio žalbu konzorcijuma Gasni razvoj i proširenje u Bugarskoj (DZZD), protiv odluke tamošnjeg tržišnog regulatora o izboru izvođača radova za izgradnju bugarskog produžetka gasovoda Turski tok.

Odluka suda potvrdila je odluku Komisije za zaštitu konkurencije da će bugarski deo Turskog toka graditi saudijski konzorcijum Arkad.

Konzorcijum na čelu sa saudijskim Arkad inženjeringom pobedio je u aprilu na tenderu za nabavku opreme i izgradnju projekta izgradnje bugarske deonice Turskog toka, koji je Bulgartransgas nazvao Balkanski tok.

HRONOLOGIJA

Arkad je ponudio izgradnju gasovoda za 1,29 milijardi evra (1,44 milijarde dolara) u roku od 250 dana ili za 1,10 milijardi evra (1,22 milijarde dolara) u roku od 615 dana.

Međutim krajem maja, Bulgartransgas je odlučio da diskvalifikuje konzorcijum, rekavši da nije dostavio sve relevantne dokumente na vreme.

Bulgartransgas je nakon toga ugovor dodelio DZZD-u, koji je u međuvremenu smanjio svoju ponudu na 1,10 milijardi evra, sa rokom od 615 dana, istu cenu koju je ponudio Arkad.

Arkad se žalio na odluku Bulgartransgasa pred bugarskom komisijom za zaštitu konkurencije i pobedio u tom slučaju krajem juna.

Početkom jula DZZD je podneo žalbu na prvobitnu odluku pred vrhovnim upravnim sudom, ponovo otvorivši pravni spor.

Mapa koju je krajem 2018. objavio ruski poslovnik *Kommersant* sa pretpostavljenom rutom druge linije Turskog toka i kapacitetima po tranzitnim zemljama

Bugarska deonica Turskog toka najranije spremna na leto 2021.

LONDON - Bugarski operator gasnog transportnog sistema Bulgartransgas objavio je u sredu da je potpisao ugovor s konzorcijumom koji predvodi saudijski Arkad Engineering za nabavku materijala i opreme, izradu investicionog dizajna, izgradnju i puštanje u pogon bugarskog dela produžetka gasovoda Turski tok u Evropu.

Bugarska sekcija gasovoda duga je 474 km i ide od Nove Provadije do mesta povezivanja Kirevo/Zaječar na granici između Bugarske i Srbije, uz pomoć dve kompresorske stanice. Prema ugovoru, Arkad Engineering sada ima 615 kalendarskih dana da završi gasovodni deo projekta.

Izvođač radova mora završiti izgradnju početne deonice od 308 km koja ide od kompresorske

stanice Polski Senovec koja se nalazi u opštini Polski Trambeš, do bugarsko-srpske granice u roku od 250 kalendarskih dana, saopštio je Bulgartransgas.

Arkad će zatim morati da izgradi preostalih 166 km projekta, od Polskog Senoveca do Zlatine, u opštini Provadia, do kraja roka od 615 dana.

Iz Arkada je ranije rečeno *S&P Global Platts-u* da će konzorcijum biti spreman da započne građevinske radove odmah nakon potpisivanja ugovora.

Pod pretpostavkom momentalnog početka građevinskih radova i potpunog poštovanja 615-dnevnog hodograma, projekt bi bio spreman za oko 20 meseci, odnosno do leta 2021.

Inače, očekuje se da će projekat gasovoda Turski tok, od Rusije do Turske, biti završen do decembra ove godine, što znači da će Gasprom morati da pričekava barem leto 2021. kako bi mogao tim putem gas transportovati dalje u Evropu.

CNBC: Efekti u Evropi od napada na Saudijsku naftnu privredu

NUJORK - Iako je energetska zavisnost Evrope od Saudijske Arabije mala, efekti dugotrajnog pada proizvodnje nafte mogli bi ozbiljno uticati na evropske ekonomije, komentariše **CNBC** posledice od napada prošle subote na saudijske naftne instalacije.

Očigledna posledica biće u uvećanim troškovima snabdevanja gorivom i samim tim na cene nafte i gasa, ali najozbiljnija politička sporedna posledica mogla bi biti povećanje energetske zavisnosti EU od Rusije, konstatuje američka TV mreža.

Stabilnost snabdevanja energijom u EU je već krhka, jer većina uvoznog goriva dolazi iz nekoliko zemalja. U 2018. gotovo 27,3% uvoza sirove nafte u EU dolazi iz Rusije, a mali udeo, 6,6%, ima Saudijska Arabija.

Izvoz američke nafte u Evropu danas je na sličnim nivoima. Američke isporuke u Evropu udvostručile su se na 430.000 barela na dan (bd) u 2018. godini, ili 6% ukupnog uvoza, kažu podaci kompanije **Refinitiv Eikon**.

"Najnovije najave iz kraljevine da bi popravljnje razorene infrastrukture moglo potrajati mesecima verovatno će povećati rizik za isporuku sirove nafte u Evropu", kaže za CNBC Martin Vladimirov, ekspert za pitanja energetske bezbednosti i bivši naftni savetnik u Saudijskoj Arabiji.

"Mogli bismo očekivati da će Rusija pojačati izvoz kako bi pokrila svaki potencijalni fizički deficit na evropskom tržištu", dodaje on. Prema

Vladimirovu, ako cene nafte ostanu uvećane tokom sledećih nekoliko meseci, cene prirodnog gasa (u dugoročnim ugovorima indeksiranim naftom) mogle bi rasti i zimi i na proleće 2020.

Napadi na rafineriju Abkajk i naftno polje Hurajs oborili su za 5,7 miliona barela na dan, odnosno 50% proizvodnju i ponudu nafte Saudijske Arabije, što je najveći poremećaj u globalnom snabdevanju u poslednjih pola veka.

Događaj je pokrenuo nagađanja o cenama nafte od 100 USD/ bbl, ali taj bi se scenario "dogodio samo ako dođe do totalnog rata između Saudijske Arabije i Irana", kaže Dej Hatfild, portfelj menadžer u firmi Infracap.

IEA: Vanredne zalihe nafte pokrivaju 15-dnevne globalne potrebe

PARIZ - Međunarodna agencija za energiju (IEA) objavila je u sredu da su "za sada tržišta i dalje dobro snabdevena naftom obilnim dostupni zalihama. Zemlje članice IEA drže oko 1,55 milijardi barela u vanrednim zalihama u agencijama pod kontrolom vlada, što predstavlja 15 dana ukupne svetske potražnje za naftom. To se može iskoristiti u hitnoj kolektivnoj akciji i bilo bi više nego dovoljno da se nadoknadi bilo kakav značajniji poremećaj u isporuci tokom dužeg vremenskog perioda.

Osim toga, zemlje članice IEA takođe poseduju 2,9 milijardi barela industrijskih zaliha, što je najveći nivo u dve godine, dovoljan da pokrije više od mesec dana svetske potražnje za naftom. Te zalihe uključuju oko 650 miliona barela obaveznih hitnih zaliha, koje se mogu odmah staviti na tržište kada vlade to odluče.

Uzeto zajedno, ove hitne rezerve mogu u slučaju potrebe o dodatnog snabdevanja na globalnom tržištu, saopštila je **IEA**.

Premijer Slovenije ponovio potrebu gradnje drugog bloka NE Krško

LJUBLJANA - Slovenački premijer Marjan Šarec rekao je 17. septembra da smatra važnim da se ta zemlja odluči za gradnju drugog bloka nuklearke u Krškome, ponovivši stav koji je izneo dve nedelje ranije o prilikom posete toj nuklearci. Slovenija iz Krškoga dobija 40 odsto električne energije, a potrebna nam je i mogućnosti da sami podmirujemo potrebe za strujom, kazao je Šarec u razgovoru za nacionalni TV servis.

Kao dodatan razlog – i ujedno kao odgovor ekološkim grupacijama koje se protive gradnji drugog reaktora u NE Krško – Šarec je ukazao na obavezu Slovenije da ispuni postavljene ciljeve na području smanjivanja emisije gasova staklene bašte, pošto se zatvore ekološki neadekvatne termocentrale.

Za gradnju drugog bloka nuklearke u Krškome "zanimaju se Amerikanci, Rusi, ali i drugi", kazao je Šarec koji je početkom meseca tu temu otvorio i u razgovoru s ruskim premijerom Dimitrijem Medvedevom, prilikom posete Moskvi.

Šarec je ocenio da bi do konačne odluke o gradnji nuklearke, nakon koje bi se raspisao međunarodni tender, moglo proći i desetak godina, ali da je već sada o tome potrebno razmišljati i donositi rešenja.

Nuklearka Krško ima dozvolu za rad do 2023. godine, kada ističe 40 godina od početka njenog delovanja, ali i mogućnost produženja licence za rad od dva puta po deset godina, a do tada bi se u Krškome postavio drugi blok.

Energetski stručnjaci upozoravaju da bi Slovenija unapred morala da formira 400 do 500 inženjera specijalizovanih za rad u nuklearci, kao i da osigura skladištenje radioaktivnih elemenata "stare" nuklearke nakon njene dekomisije.

Građani Crne Gore plaćaju najskuplju struju u regionu

PODGORICA - Domaćinstva u Crnoj Gori plaćaju najskuplju struju u regionu u odnosu na kupovnu moć građana, pokazuju podaci Eurostata za 2018. godinu, preneti u izveštaju crnogorske Regulatorne agencije za energetiku (RAE), prenosi Dan.

Cena električne energije u Crnoj Gori lani je iznosila 10,3 centa po kilovat-satu sa PDV-om i bila tri puta niža nego u najskupljoj Danskoj. Međutim, kada se uporede cene struje za domaćinstva svedene na paritet kupovne moći, onda je situacija drugačija, pa je električna energija u Crnoj Gori skuplja nego u svim zemljama regiona, a skoro je ista kao u zemljama EU. Prosek u EU je 21,1 cent.

Po toj računici Eurostata, cena struje u Crnoj Gori je 20,7 centi po kilovat-satu, što je duplo više nego kada se gleda samo cena struje sa PDV-om.

U Hrvatskoj je 20,5 centi, Sloveniji 19,8, Albaniji 18,4, Severnoj Makedoniji 17,9, a Srbiji 14,5 centi. Po paritetu kupovne moći najjeftiniji je Island sa 9,9 centi, dok je najskuplji Portugal sa 28,2 centa. Danska u kojoj je najskuplji kilovat-sat, kada se cena svede na paritet kupovne moći iznosi 23,4 centa, 2,7 centi više nego u Crnoj Gori.

U dokumentu RAE se navodi da Eurostatov izveštaj prikazuje da su cene električne energije za domaćinstva u zemljama EU u periodu između druge polovine 2017. i druge polovine 2018. godine u proseku povećane za 3,5 odsto. Prosečna cena u EU za 2018. godinu, uključujući sve takse i PDV, iznosi 21,1 cent po kilovat-satu, a kretale su od 10,1 centa u Bugarskoj do 31,2

“Iskazano u evrima, uključujući sve takse i PDV, prosečen cene električne energije za domaćinstva u drugoj polovini 2018. godine bile su najniže na Kosovu* 6,4 centa po kilovat-satu, u Srbiji 7,1 cent i Severnoj Makedoniji 7,9 centi, a najviše u Danskoj 31,2 centa, Njemačkoj 30 centi, Belgiji 29,4 centa i Irskoj 25,4 centa”, piše u izveštaju.

Informacije objavljene u ovom Biltenu ne treba nužno tumačiti kao opredeljenje AERS prema temama kojima se bave

Selektovao i uredio Dušan Daković – dusan.dakovic@aers.rs